EU- ja kauppapolitiikka
Hanna Laurén

10.5.2021

Elinkeinoelämän keskusliiton lausunto valtioneuvoston kannasta Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Mercosurin välisen assosiaatiosopimuksen neuvottelemiseen
Valtioneuvoston U-jatkokirjelmä UJ 5/2021

EU:n ja Mercosur-maiden saavuttama sopu assosiaatiosopimusneuvotteluista on tärkeä askel kohtia tiiviimpää kaupallistaloudellista suhdetta. Taloudellisten hyötyjen lisäksi kauppasopimusten poliittinen merkitys korostuu maailmassa, jossa geotalouden paluu tarkoittaa haastavampaa toimintaympäristöä EU:lle ja suomalaiselle elinkeinoelämälle.

WTO-järjestelmän kohtaamien haasteiden vuoksi on EU:n kahdenvälisten kauppasopimusten merkitys korostunut entisestään. Kaupan vapauttamisen lisäksi ne tarjoavat mahdollisuuden kehittää kansainvälisen kaupan sääntöjä ja toimeenpanna niitä. Yrityksille tämä tarkoittaa epävarmuuden vähentymistä ja ennakoitavuuden parantumista.

Mercosur on kokonsa puolesta merkittävä markkina, jossa on valtavasti uutta potentiaalia kasvattaa eurooppalaisten yritysten vientiä ja investointeja. EU-maat tarvitsevat nyt kipeästi kauppasopimuksen mukana tuomia uusia kasvunäkymiä ja ennakoitavuutta.

Sopimus tarjoaa eurooppalaisille yrityksille kilpailuetua, koska ne pääsevät jatkossa paremmilla ehdoilla markkinoille kuin muut ulkomaiset yritykset. Yleisistä luuloista poiketen vapaakauppasopimukset hyödyttävät ennen kaikkea pienempiä yrityksiä, jotka kärsivät enemmän olemassa olevista kaupanesteistä pienempien resurssien ja liikevaihtonsa takia. Komission tietojen mukaan lähes 700 suomalaisyritystä vie Mercosur-maihin. Näistä valtaosa pieniä yrityksiä.

Tällä hetkellä Mercosur-maat suojaavat markkinaansa ulkomaiselta kilpailulta ja liiketoimintaympäristöä on vaivannut epävakaus, kun Argentiinan ja Brasilian sisäpoliittinen ilmapiiri on vaihdellut ja markkinoillepääsyä on ajoittain hankaloitettu entisestään. Myös maiden keskinäiset kauppasuhteet ovat jälleen viime aikoina olleet koetuksella.

Ennakoitavuuden puutetta on aiheuttanut esimerkiksi se, että Mercosur-maiden että maat ovat nopeallakin aikataululla korottaneet tullitasojaan ja tähän niillä on WTO-sopimusten mukaan oikeus. Nyt

neuvoteltu kauppasopimus poistaa tämän mahdollisuuden ja siten myös ennaltaehkäisee uusien kaupanesteiden syntymistä. Tullien pysyvää alentamista voikin pitää sopimuksen merkittävimpänä hyötynä yrityksille. Tullien aleneminen tekee viennistä Mercosur-alueelle entistä useammalle yritykselle kannattavaa liiketoimintaa. Tällä hetkellä tullit koneille ja laitteille ovat 14-20 %, kemikaaleille ja lääkkeille jopa 18 % ja alkoholituotteille 20-35 %.

Kauppasopimus poistaa myös yritysten hallinnollista taakkaa ja muita kaupanesteitä, mikä hyödyttää erityisesti pienempiä yrityksiä. Sopimuksen myötä suomalaisyritykset pääsevät myös osallistumaan Mercosur-maiden julkisiin hankintoihin.

EU-Mercosur sopimus on herättänyt kysymyksiä kestävästä kehityksestä. Kestävän kehityksen osio on kuitenkin neuvoteltu täysin EU:n uusimpien ja edistyneimpien kauppasopimusten tasolle, Suomessakin hyväksyttyjen neuvotteluvaltuuksien mukaisiksi. Kauppasopimuksiin kohdistuvat odotukset esimerkiksi kestävän kehityksen edistämiseksi voivat helposti nousta epärealistiseksi. Jos EU vaatii paljon uudistuksia neuvottelukumppaneiltaan, joutuu se myös itse tekemään merkittävämpiä myönnytyksiä. Tämä ei ole todennäköistä nykyisessä ilmapiirissä, jossa EU-maiden halu vapauttaa kauppaa hiipuu.

Ilman sopimusta EU:n kyky edistää kestävän kehityksen dialogia Mercosur-maiden kanssa ei parane. Sopimus tarjoaa hyvät rakenteet keskustella Mercosur-maiden kanssa tiiviisti kestävän kehityksen aiheista ja sitä oikeudellisesti sitovan vaikuttamiskeinon tilanteeseen. Amatsonin alueen kiihtyvän metsäkadon vuoksi, ymmärrämme tarpeen neuvotella sopimuksen ulkopuolisia lisäsitoumuksia ympäristöasioiden osalta. Periaatteellisesti on kuitenkin tärkeää pystyä luottamaan siihen, että poliittinen yhteisymmärrys johtaa valtiosopimusten hyväksymiseen.

Toivomme, että Suomi tukee Mercosur-sopimuksen hyväksymistä ja nopeaa voimaansaattamista.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Hanna Laurén
Johtaja